

Warszawa, dnia 28 września 2018 r.

Sygn. akt VI Ka 1315/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Zenon Stankiewicz

Sędziowie: SO Beata Tymoszów

SO Jacek Matusik (spr.)

protokolant: protokolant sądowy stażysta Anna Tarasiuk

przy udziale prokuratora Teresy Pakieły

po rozpoznaniu dnia 28 września 2018 r.

sprawy P. J. syna W. i J., ur. (...) w O. oskarżonego o przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i inne

na skutek apelacji wniesionych przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie

z dnia 7 marca 2017 r. sygn. akt III K 394/14

I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że:

- uchyla rozstrzygnięcie z pkt 7 o karze łącznej grzywny;

- uchyla rozstrzygnięcie o karze grzywny zawarte w pkt 1;

- wysokość stawek dziennych kar grzywnien orzeczonych w punktach: 2, 3, 5 i 6 ustala na kwotę 50 zł (pięćdziesiąt złotych);

- na podstawie art. 46 § 1 kk zobowiązuje oskarżonego do naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę na rzecz (...) z siedzibą w D. kwoty 50.645,50 zł (pięćdziesiąt tysięcy sześćset czterdzieści pięć złotych pięćdziesiąt groszy);

II. w pozostałej zaskarżonej części wyrok utrzymuje w mocy;

III. na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 2 kk i art. 91 § 2 kk łączy kary grzywny orzeczone wobec oskarżonego w punktach: 2, 3, 5 i 6 i wymierza mu łączną karę grzywny w liczbie 400 (czterystu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 50 zł (pięćdziesiąt złotych);

IV. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych za postępowanie w sprawie, obciążając wydatkami Skarb Państwa.

SSO Jacek Matusik SSO Zenon Stankiewicz SSO Beata Tymoszów

Sygn. akt VI Ka 1315/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

W sprawie niniejszej Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie wyrokiem z dnia 7 marca 2017 roku, sygn. akt III K 394/14 skazał P. J. za wszystkie zarzucane mu przestępstwa.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez:

1. obrońcę oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karze i środkach karnych,
2. pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego (...) Sp. z o.o. w zakresie nie orzeczenia na rzecz tego pokrzywdzonego obowiązku naprawienia szkody,
3. pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego (...)w zakresie nie orzeczenia na rzecz tego pokrzywdzonego obowiązku naprawienia szkody.

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę, że wyrok Sądu I instancji został zaskarżony wyłącznie w części dotyczącej rozstrzygnięć o karze i środkach karnych, stwierdzić jedynie należy, iż zarówno sprawstwo oskarżonego jak i jego wina w zakresie wszystkich przypisanych mu czynów nie były kwestionowane, a Sąd Okręgowy z urzędu nie dostrzegł żadnych okoliczności skutkujących koniecznością orzekania po za zakresem zaskarżenia. Dlatego też przedmiotem rozważań Sądu Odwoławczego są wyłącznie zarzuty podniesione we wniesionych apelacjach.

Jeżeli chodzi o apelację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego - (...), to stwierdzić należy, iż apelacja ta jest w pełni zasadna, a Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok istotnie dopuścił się wszystkich uchybień podniesionych przez skarżącego. Istotnie bowiem wezwanie kierowane do pokrzywdzonego wezwanie do udzielenia informacji odnośnie ewentualnego naprawienia szkody wyrządzonej czynem oskarżonego, zostało wysłane do niego na nieaktualny adres, podczas gdy Sąd dysponował już adresem aktualnym, o którym poinformował pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego. Konsekwencją tego błędu było uznanie przez Sąd, że skoro pokrzywdzony nie udzielił informacji o ewentualnym naprawieniu szkody, to brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku o naprawienie szkody złożonego na podstawie art. 46 § 1 k.k. albowiem istnieją wątpliwości, czy szkoda w dalszym ciągu istnieje. Rację jednak przyznać należy skarżącemu, że takie rozumowanie nie może zostać zaakceptowane, jako naruszające dyspozycję art. 5 § 2 k.p.k. albowiem w sprawie niniejszej nie występują nieusuwalne wątpliwości, co do ewentualnego naprawienia szkody przez inne osoby. Oczywistym jest bowiem, że skoro w ocenie Sądu wątpliwości takie istniały (choć materiał dowodowy na to nie wskazywał), to można je było wyjaśnić nie tylko poprzez uzyskanie stanowiska pokrzywdzonego, ale chociażby poprzez ustalenie, czy w sprawie innego oskarżonego o ten sam czyn, wydane zostało orzeczenie w tym przedmiocie. Wskazać przy tym należy, że rację ma skarżący podnosząc, iż nawet gdyby orzeczenie takie zapadło to okoliczność ta nie wyłącza orzeczenia takiego obowiązku również w stosunku do P. J., albowiem odpowiedzialność odszkodowawcza współsprawców czynu zabronionego ma charakter solidarny (Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację w tym zakresie zawartą a uzasadnieniu apelacji). W związku z powyższym, stwierdzić należało, że wniosek o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody na rzecz oskarżyciela posiłkowego (...) został skutecznie złożony, przez osobę do tego uprawnioną, co wobec skazania oskarżonego, obligowało Sąd I instancji do wydania orzeczenia na podstawie art. 46 § 1 k.k., albowiem nie zachodziły okoliczności wyłączające takie rozstrzygnięcie określone w art. 415 § 1 k.p.k. Brak takiego rozstrzygnięcia w zaskarżonym wyroku stanowił zatem obrazę prawa materialnego – art. 46 § 1 k.k. Stwierdzenie powyższych uchybień skutkowało zmianą wyroku w tej części i orzeczeniem oskarżonego, na rzecz (...) obowiązku naprawienia szkody w całości. W ocenie Sądu Okręgowego, brak było podstaw do ograniczenia odpowiedzialności odszkodowawczej oskarżonego jedynie do części wyrządzonej przestępstwem szkody. Przy orzekaniu o obowiązku naprawienia szkody pamiętać bowiem należy, że przewidziana w art. 46 § 1 k.k. możliwość orzeczenia tego środka karnego w całości albo w części jest warunkowana wyłącznie tym, czy szkoda została już wcześniej naprawiona (w całości lub w części), a także i tym, czy dostępne są dowody pozwalają na ustalenie pełnej lub tylko częściowej jej wysokości. Regułą jest objęcie tym środkiem całości szkody, gdyż ze względu na to, że podstawową funkcją obowiązku naprawienia szkody jest funkcja kompensacyjna, a względy sprawiedliwości nakazują by pokrzywdzonemu wyrównać pełną szkodę, którą poniósł w wyniku przestępstwa. Również mniejsza rola oskarżonego P. J. w popełnieniu przestępstwa, nie uzasadnia ograniczenia jego odpowiedzialności odszkodowawczej z uwagi na solidarny charakter tej odpowiedzialności. Przepis art. 46 k.k. chroni bowiem interesy pokrzywdzonego

i ma celu zaspokojenie jego uzasadnionych roszczeń, a kwestia interesów oskarżonego nie ma w tym momencie większego znaczenia. Oskarżony zaś, jeżeli naprawi szkodę w całości, może dochodzić swoich roszczeń od pozostałych współsprawców.

Jeżeli chodzi o apelację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego (...) Sp. z o.o., to nie zasługiwała ona na uwzględnienie. Podzielając, zawarte w apelacji, ogólne rozważania dotyczące kwestii dotyczących interpretacji art. 46 k.k. oraz art. 415 k.p.k. stwierdzić należy, iż w realiach niniejszej sprawy brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku pełnomocnika o orzeczenie od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego wnioskowanej kwoty wynikającej z załączonej do tego wniosku faktury (k.4570). Chociaż bowiem szkodę w rozumieniu art. 46 k.k. rozumieć należy szeroko, to jednak aby zachodziły podstawy faktyczne do orzeczenia o obowiązku jej naprawienia, z materiału dowodowego wynikać musi bezspornie, że jest ona, co najmniej związana, z popełnionym przez oskarżonego przestępstwem. Tymczasem pełnomocnik pokrzywdzonego, dołączając fakturę za wynajem samochodu nie wykazał w żaden sposób, by wydatek ten był bezpośrednio powiązany z faktem popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego. Z tej przyczyny brak było podstaw do uwzględnienia wniosku o zmianę wyroku i uwzględnienie wniosku pełnomocnika (...) Sp. z o.o.

Przechodząc do apelacji obrońcy oskarżonego stwierdzić należy, iż zasługuje ona na uwzględnienie jedynie w części, a mianowicie w zakresie w jakim kwestionuje wysokość orzeczonych kar grzywny oraz obciążenie oskarżonego kosztami sądowymi za postępowanie sprawie. Odnosząc się do kwestii orzeczonych wobec oskarżonego grzywien stwierdzić należy, że rację ma obrońca wskazując, iż Sąd Rejonowy zupełnie dowolnie ustalił okoliczności uzasadniające, jego zdaniem, ustalenie wysokości stawki dziennej na kwotę 200 złotych. Istotnie bowiem okoliczności przytoczone w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, takie jak młody wiek oskarżonego i fakt, że przebywa on za granicą i tam pracuje, nie uzasadniają jeszcze stwierdzenia, że jego możliwości zarobkowe są duże. Słusznie podnosi skarżący, że chociaż oskarżony faktycznie mieszka za granicą i tam zarabia, to jednocześnie również tam ponosi koszty utrzymania, które podobnie jak zarobki są odpowiednio wyższe, zwłaszcza mając na względzie, że oskarżony jest cudzoziemcem i ma tylko wykształcenie podstawowe, co w sposób oczywisty ogranicza jego możliwości zarobkowe. Niezależnie od tego, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji w rozstrzygnięciu zawartym w punkcie 1 części dyspozytywnej, obok nadzwyczajnie złagodzonej kary pozbawienia wolności orzekł, na podstawie art. 33 § 2 k.k. również karę grzywny i to w znacznej wysokości – 370 stawek po 200 złotych każda. Pomijając już, dyskusyjną w doktrynie, kwestię możliwości orzeczenia w sytuacji określonej w art. 60 § 3 k.k. w zw. z art. 60 § 6 pkt 3 k.p.k. grzywny obok nadzwyczajnie złagodzonej kary pozbawienia wolności stwierdzić należy, iż w realiach niniejszej sprawy takie rozstrzygnięcie jest po prostu rażąco niewspółmiernie surowe i w istocie prowadzić może do faktycznego zniwelowania skutku zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia orzeczonej, wobec oskarżonego, kary pozbawienia wolności. Fakt nie uiszczenia przez oskarżonego grzywny, co wobec jej wysokości jest wysoce prawdopodobne, prowadzić bowiem może do zarządzenia wobec niego zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze przeszło 6 miesięcy. Jeżeli jeszcze uwzględni się grzywny orzeczone za pozostałe przestępstwa przypisane oskarżonemu w zaskarżonym wyroku, to zdaniem Sądu Okręgowego, wyrok ten oceniany jako całość, w zakresie orzeczonych grzywien, jawi się jako rażąco surowy. W związku z powyższym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczonych grzywien i uchylił grzywnę wymierzoną oskarżonemu w punkcie 1, obniżył wysokość stawek dziennych pozostałych grzywien do 50 złotych oraz orzekł nową karę łączną grzywny w wysokości 400 stawek po 50 złotych każda. Sąd Okręgowy uwzględnił również argumenty dotyczące kwestii obciążenia oskarżonego kosztami sądowym i niniejszego postępowania i w efekcie zwolnił P. J. od ich ponoszenia, obciążając nimi Skarb Państwa. Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że wobec postawy oskarżonego w niniejszej sprawie i faktu jego istotnej współpracy z organami ścigania, co doprowadziło do zastosowania wobec niego dobrodziejstwa z art. 60 § 3 k.k., oraz faktu orzeczenia wobec niego zarówno grzywny jak i obowiązku naprawienia szkody w łącznej kwocie przekraczającej 170.000 złotych, obciążanie go jeszcze kosztami sądowymi byłoby nieuzasadnione i orzeczenie takie byłoby praktycznie niemożliwe do wykonania.

Nie można natomiast zgodzić się z obrońcą, że orzeczona wobec oskarżonego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku, kara 11 miesięcy pozbawienia wolności charakteryzuje się rażącą surowością. Zwrócić bowiem należy uwagę, iż karę tę wymierzono oskarżonemu za ciąg dwudziestu czterech przestępstw zakwalifikowanych z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., charakteryzujących się znacznym stopniem szkodliwości społecznej, co nawet przy uwzględnieniu faktu, że

oskarżony podjął współpracę z organami ścigania, w efekcie czego zastosowano wobec niego art. 60 § 3 k.k., uzasadnia stwierdzenie, że wymierzenie oskarżonemu kary w niższym wymiarze byłoby w sposób oczywisty niesprawiedliwe. Nie można również zapominać, że orzeczona kara musi mieć również walor wychowawczy w stosunku do oskarżonego i zdaniem Sądu Okręgowego wymierzenie mu kary łagodniejszej mogłoby wzbudzić w nim poczucie pewnej bezkarności i przekonanie, że jeżeli tylko będzie współpracował z organami ścigania to może sobie pozwolić na naruszanie porządku prawnego, bez poważniejszych tego konsekwencji. Orzeczenie natomiast wobec niego stosunkowo surowej kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania pozwala przypuszczać, że perspektywa ewentualnego zarządzenia wykonania tej kary, ugruntuje u oskarżonego pozytywne postawy społeczne i powstrzyma go od naruszania porządku prawnego w przyszłości. Nie ma również racji obrońca oskarżonego kwestionując, zawarte w punkcie 11, orzeczenie wydane na podstawie art. 46 § 1 k.k. Z przyczyn wskazanych we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia, brak jest bowiem podstaw do ograniczenia obowiązku naprawienia szkody jedynie do jej części, skoro szkoda ta została ustalona, co do wysokości i nie została dotychczas naprawiona.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku.

SSO Jacek Matusik SSO Zenon Stankiewicz SSO Beata Tymoszków